І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 138. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ЛИПНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 21, 1960 No. 138. VOL. LXVII.

СПРАВУ СКАРГИ КУБИ ПЕРЕДАНО НА РОЗГЛЯД ОРГАНІЗАЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. Рада Безпеки при Об'єднаних Націях 19-го липня більшістю 9 голосів до „0" вирішила передати справу скарги Куби на розгляд Організації Американських Держав. Куба оскаржує ЗДА в „економічній агресії" проти неї і закидає цій країні, що вона вмішується до внутрішніх справ Кубинської Республіки. Резолюцію в цій справі зголосили були представники Еквадору і Арґентини, і за цю резолюцію голосували всі члени Ради Безпеки, а не голосували тільки представники Польщі і СССР. Перед тим рішенням відбулася гостра виміна думок між представником СССР і ЗДА. Аркадій А. Соболев підтримував скаргу Куби, представник якої міністер закордонних справ Равль Роа виступив проти того, щоб справою його скарги займалася Організація Американських Держав. Соболев заявив: „Не вмішуйтеся до справ Куби. Залишіть Кубу в спокої. Дозвольте їй робити те, що вона вважає за властиве в своїй країні, і не погрожуйте Кубі своєю збройною силою, бо і інші держави також мають силу". Американський представник Генрі Кебот Ладж відповів Соболеву: „Не вмішуйтеся до наших справ; не вмішуйтеся до справ тих, з якими ми живемо в приязні; не старайтеся поширити комуністичний імперіялізм. Це є дуже проста справа і її повинен легко зрозуміти кожний". Представник Куби Роа заявив після рішення Ради Безпеки, що Куба воліла б, щоб цією справою займалася Рада Безпеки ОН, але пізніше додав, що він мусить прийняти рішення Ради Безпеки й передати цю справу на розгляд Організації Американських Держав, але не сказав, чи представники його країни братимуть участь в дебатах Організації Американських Держав, яка вже вирішила 18 липня скликати конференцію закордонних міністрів всіх 21 держави, які є її членами. Д-р Роа тільки заявив, що він і надалі буде обороняти становище, щоб Куба мала право користати з Ради Безпеки. Він казав, що Куба буде енерґійно боронити свої права і на терені Організації Американських Держав, бо революційний уряд Куби не залишить жадного міжнародного форуму, на якому можна обороняти територіяльну недоторканість, суверенність і самостійність та право самим рішати про долю народу, який він репрезентує. Соболев казав, що „совєтський нарід" не буде байдужим на випадок інтервенції на Кубі, і тому провідні кола ЗДА не повинні мати в цій справі найменшої ілюзії. Він грозив, що СССР вжиє своєї „військової потуги", коли Куба проситиме про допомогу. Соболев казав, що інші миролюбні народи „також дадуть допомогу", маючи на думці держави совєтського бльоку. Але Соболев не повторив погрози прем'єра Нікіти Хрущова, який недавно казав, що СССР вжиє далекосяжних ракет на випадок американської інтервенції на Кубі. Соболев злагіднив слова заяви Хрущова, вияснивши, що, ми „не погрожуємо ЗДА нашими ракетами, і що ми не хочемо нікому грозити". Ладж відповів, що і ЗДА і Латинські Держави Америки не настрашилися погроз Хрущова, і вони не дадуть себе змусити до того, щоб не виконати своїх зобов'язань в тому напрямку, щоб не допустити до встановлення „в Західній Півкулі режиму, що є опанований міжнародним комунізмом". Соболев казав, що краще було б вирішувати цю справу на міжнародному форумі Ради Безпеки „перед цілим світом, де заяви представників передаються через радіо і телевізію". При кінці 80-мінутової дискусії Соболев заявив, що частина резолюції, що її зголосили представники Еквадору і Арґентини, надається до того, щоб проти неї зголосити „вето", з чого виводять висновок, що СССР може не погодитися на рішення Ради Безпеки і поставити зможе проти нього „вето".

Генрі Кебот Ладж

Рокефеллер пропонує збільшити видатки на оборону на 3.5 більйона долярів

Шикаґо. — 19-го липня ц. р. нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер виступив із своєю пропозицією, як треба скласти виборчу плятформу для Республіканської партії. Він домагався, що треба змагати до того, щоб економіка ЗДА розвивалася в темпі , який виносив би 5% річно більше в порівнянні з кожним попереднім роком. Він пропонував збільшити видатки на оборону ще в цьому році на 3.5 більйона долярів. В ділянці закордонної політики він пропонує більшу рішучість у відношенні до комунізму. В справі своєї кандидатури на президента Рокефеллер повторив давнішу заяву, що не є кандидатом, але прийняв би кандидатуру, коли б конвенція її йому запропонувала. Рокефеллер казав, що ЗДА повинні виготовити велику програму, згідно з якою всі вільні країни повинні брати участь в обороні проти тієї загрози, яка стоїть перед ними в цій декаді.

В АМЕРИЦІ

● **До Ню Йорку** прибуло 26 американців, які втекли з Конґа побоюючися там переслідування збоку місцевого населення. Всі вони працювали в Пресвітеріянській місії в Конґо. Вони стверджують, що заворушення викликають місцеві комуністи, які дістають вказівки з Москви. На думку цих втікачів Конґо завчасно дістало незалежність, але бельгійський уряд був змушений до того натиском конґійських провідників.

● **До форту Лодердейл на Флориді** прибули літаком три кубинські студенти, які вчилися літати і які змусили пілота завести їх на Флориду до ЗДА, де вони просять про право політичного азилю. Летун Хозе Перез Менедез, який керував літаком на Кубі, залетів на острів Джамейку, де просив про право азилю і залишив літак, на якому було 52 пасажири.

● **В селі Гайанніс Порт** в Массачусетс панував сільський спокій, та коли туди приїхав на відпочинок кандидат-номінант на президента сенатор Джан Ф. Кеннеді, там тепер такий рух, якого ще не бачили мешканці тієї місцевости. Численні авта заїжджають до дому Кеннеді, а поліцисти керують автомобільним рухом на спокійних досі вулицях села.

ДЖОРДЖ МІНІ ПРОМОВЛЯТИМЕ ПІД ЧАС МАНІФЕСТАЦІЇ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — На загальноамериканській маніфестації, влаштовуваній Крайовим Комітетом Тижня Поневолених Націй в неділю дня 24 липня ц. р. у великій залі Мангеттен Сентер у Ню Йорку, виступить із головною промовою п. н.: „Вільна праця проти поневоленої праці" президент Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Джордж Міні і крім нього суддя Гаролд Медіна та інші промовці. Відбудеться ця маніфестація для відзначення схваленої Конґресом резолюції і проклямації президента ЗДА про Тиждень Пиневолених Націй. Український Конґресовий Комітет звернувся із закликом до всього українського громадянства метрополітальної округи взяти масову участь в Маніфестації і виявити цим українську солідарність із визвольними змаганнями інших народів і єднання з боротьбою за волю і незалежність українського народу. Заклик до масової участи свого членства в Маніфестації проголосила також Головна Управа Організації Оборони Чотирьох Свобід України, як теж управи інших українських організацій. Маніфестація відбудеться о год. 2-ій по полудні.

Маніфестацію Свободи з приводу Тижня Поневолених Народів влаштовує в суботу дня 23-го липня ц. р., на закінчення цього Тижня, теж Об'єднаний Комітет Українських Організацій міста Шикаґо. Відбудеться ця Маніфестація Свободи у Грент Парку в Шикаґо, о год. 2-ій по полудні.

Низку урочистостей з приводу Тижня Поневолених Народів проголосив Громадянський Комітет для відзначення Тижня Поневолених Народів у Боффало. Масове маніфестаційне зібрання відбудеться там у суботу 23-го липня у залі Клайнгавз Мюзік Голл і з головною промовою виступить посадник міста Боффало Френк А. Седіта.

У Левіттон, Н. Дж., під час маніфестаційного зібрання, що відбудеться в неділю 24 липня о год. 2-ій по пол. у Левіттон Голл, виступить із промовою в справі Тижня Поневолених Народів стейтовий сенатор Едуард Спено.

Тиждень Поневолених Націй відзначено в Гартфорді маніфестаційним зібранням

Гартфорд, Конн. — Минулої суботи, дня 16 липня відбулось тут, у залі Бачелор Скул, маніфестаційне зібрання для відзначення Тижня Поневолених Народів. Зібрання відкрив короткою промовою голова організаційного комітету Степан Войчук, після чого гартфордський Український Народний Хор під диригентурою Олекси Пришляка і фортепіяновому супроводі проф. Юрія Цибрівського відспівав американський національний гимн і пісню „Владико неба і землі". Привітавши присутніх промовців, секретар комітету Роберт Куттнер представив їх зібраним. З черги виступив із короткою промовою колишній конґресмен і теперішній кандидат на конґресмена п. Антоні Седляк і після нього головну промову виголосив репрезентант УККА, адв. Михайло Пізнак, який у своєму слові закликав українців й інші національні групи працювати наполегливо для здійснення ідей висловлених в декларації про Тиждень Поневолених Націй, підкреслюючи, що справа поневолених совєтським імперіялізмом народів є справою всього американського громадянства і що без визволення цих народів не буде справедливого миру. Після адв. М. Пізнака промовляв ще Леополд Бравн, американський священик, який недавно побував в СССР. На дальшу програму маніфестаційного зібрання склалися ще відчитання проклямацій Тижня Поневолених Народів, підписаних губернатором стейту Коннектикат і посадником міста Гартфорду, як теж мистецький виступ тенора Юрія Коренка та меццосопрано Елізабет Янкавскан. У зібранні взяли участь крім українців теж і представники інших народів — поляків, литовців і мадярів.

До Филаделфії прибули з України діти українських іміґрантів

Филаделфія. — До цього міста прибули в п'ятницю, 15 липня ц. р., літаком з Москви через Париж і Ню Йорк 22-літній Василь і 21-літня Марія Михалейко, спроваджені до ЗДА з України своїми батьками Марією і Володимиром Михалейками, які живуть постійно у Филаделфії від 1951 року. На Міжнародному Летовищі у Филаделфії очікували своїх дітей батьки з цвітами, вітаючи їх українською мовою, поцілунками і слізьми. Володимир і Марія Михалейко розлучилися із своїми дітьми ще під час війни в Україні в 1942 році, коли німці забрали їх на примусові роботи до Німеччини і коли вони мусіли залишити своїх наймолодших дітей — 4-літнього Василя і 3-літню Марію у їхньої бабуні в Україні , забираючи із собою тільки старшого сина Івана. Під час перебування в Німеччині народилося в них ще двоє дітей — Донна і Володимир, тепер 16- і 15-літні. Прибувши до ЗДА в 1951 р., батьки почали негайно розшуки за своїми залишеними в Західній Україні дітьми і встановивши їх адресу, започаткували заходи для їх переїзду до ЗДА, бомбардуючи всі можливі американські уряди і совєтські представництва своїми листами. Справу переселення Василя і Марії Михалейків до ЗДА вів офіційно, почавши від 1955 р., Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, інтервеніюючи в цій справі в американських іміґраційних урядах і в американській амбасаді в Москві та звертаючися з окремим листом до Президента ЗДА.

Василь Михалейко почав був, перебуваючи в Совєтах, уже службу у совєтській армії, але після одержання дозволу на виїзд, був звільнений з армії.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Пластова Станична Старшина в Шикаґо** проголосила у зв'язку із трагічною подією в дні 28 червня ц. р., коли згинуло шість пластових юнаків, жалобу всього членства Станиці, яка обов'язуватиме до 30 вересня ц. р. Водночас із цим Пластова Станична Старшина подала на руки голови Станичної Ради заяву про резиґнацію усіх членів цієї старшини із своїх діловодств і вона вестиме свої аґенди тільки до часу скликання Станичною Радою, яка є надрядним і перевірним чинником Станиці, Надзвичайних Загальних Зборів Станиці.

● **Проф. Юліян Каменецький,** відомий громадський діяч і співосновник Українського Національного Музею в Шикаґо, який перебував і працював досі на терені Шикаґо, виїхав в половині липня на постійне перебування до Каліфорнії. Перед від'їздом влаштували для нього окремі прощальні вечори співробітники і приятелі УНМузею під проводом д-ра М. Сіминовича та пластуни - сеньйори, до Уладу яких він належав. До війни проф. Каменецький був учителем українських гімназій в Городенці і в Рогатині.

● **Михайло Боровик,** студент Оттавського університету, приготовив працю про „Українську пресу в Східній Канаді" в часі від 1915 до 1960 року. У праці насвітлені початки і розвиток української преси в східній частині Канади і автор подає реєстр (понад 90 позицій) українських періодичних видань із їх докладним бібліографічним описом.

НОВИЙ УРЯД ЯПОНІЇ

Новий японський прем'єр Гаято Ікеда (праворуч) із членами свого уряду — п-нею Маса Накаяма, міністром здоров'я і суспільної опіки і першою жінкою в складі японського уряду (ліворуч), та Мітсуїро Ішії, міністром для закордонної торгівлі й індустрії.

У літній резиденції Президента йдуть наради над „провокаційними діями" Москви

Нюпорт. — У літній резиденції президента Айзенгавера в Нюпорті на Ровд Айленді відбулись в минулий вівторок двогодинні наради над „провокаційними діями і заявами Совєтського Союзу", що стались під адресою З'єдинених Держав впродовж останніх двох місяців. У цих нарадах взяли участь державний секретар Крістіян Гертер, спеціяльний дорадник у совєтських справах амбасадор Чарльз Болен, асистент державного секретаря для европейських справ Фой Колер, асистент для справ організації міжнародних зв'язків Франсіс Вількокс і ген. Андрю Гудпастер із штабу Білого Дому. Державний секретар Гертер заявив опісля, що на тій нараді „брано і студіювано дуже поважно" совєтські провокації, але він відмовився уточнити, до якого саме висновку дійшли названі керівні американські державні мужі. Він заповів тільки, що вичерпну відповідь Совєтам дасть амбасадор ЗДА при Об'єднаних Націях на найближчому засіданні Ради Безпеки ОН, скликаному у справі Конґа. Гертер відмовився сказати теж виразно, як Америка конкретно задумує протиставитись совєтській інфільтрації на Кубі. Гертер відкликався в першу чергу до заповіджених нарад 21 членів Організації американських держав.

ЗДА в новій ноті до Москви заперечили її брехні про збитий літак

Москва. — З'єдинені Держави, в своїй ноті до СССР з минулого понеділка 18 ц.м., знову рішуче заперечили совєтське твердження, наче б американський літак RB-47, що його большевики збили 1 липня ц.р. над Морем Берінґа, знаходився у шпигунській місії й порушив совєтську територію. Американська нота твердить, що сам совєтський уряд знає, що його твердження про ніби-то розвідчу місію того американського літака „не точне і не правдиве". Нота покликується на факт, що Совєти не хочуть погодитись на спільний й всесторонній розгляд всіх обставин і подробиць лету того літака і його зістрелення совєтськими літаками. Якщо Совєти не боялись би висліду такого спільного слідства, то вони не боронились би проти нього. Америка потверджує перебрання тіла згинувшого капітана-летуна Пальма та потестує проти заповідженого судження двох схоплених большевиками летунів, як проти нелегальної акції. Америка погоджується, щоб цю справу розглянути на Раді Безпеки Об'єднаних Націй, де буде можливість подати правдиві інформації, та домагається звільнення схоплених американських летунів. — Совєти твердять, що схоплені американські летуни „призналися", що вони переводили розвідку над совєтською територією. Американські чинники твердять, що літак RB-47 взагалі не був над совєтською територією.

Підсилення американських військ у Панамі, Кореї і в Европі

Вашинґтон. — Шеф штабу армії генерал Лаймен Л. Лемніцер, зізнаючи в Конґресі в справі оборонного бюджету, які то зізнання аж тепер опубліковано, казав, що армія мусить скріпити свої наземні війська в Панамі на 1,000 вояків, до Кореї мусить вислати 3,000 вояків, які мають заступити корейців, що є на службі в американській армії, а до Европи треба вислати 4,500, які мають обслуговувати атомову зброю тих держав, які є членами НАТО. ЗДА продали різну атомову зброю, як ракети, керовані ракети і літаки озброєні атомовими бомбами. Згідно з існуючим законом атомова зброя мусить бути під наглядом ЗДА. 4,500 вояків, які мають від'їхати до Европи, є фахівцями від атомової зброї, і вони будуть мати нагляд над цією зброєю в державах Північно-Атлантійського Порозуміння. Численні конґресмени виступали проти того, що в американській армії в Кореї є великий відсоток корейців, і тому армія вирішила зменшити число чужинців в своїх рядах.

Равль Кастро переводив у Москві таємні наради

Москва. — Брат кубинського диктатора Фіделя Кастра, Равль Кастро, кубинський міністер військових справ, прилетів в минулий понеділок до Москви та відбув довгі наради з Хрущовим і Мікояном. Після того совєтський уряд дав у честь Кастра обід. Московська „Правда" принесла з нагоди приїзду Равля Кастра статтю з поновленням заяви, що Совєтський Союз „подасть помічну руку кубинському народові в його боротьбі проти американського імперіялізму" та з атакою проти доктрини Монро, якою ніби-то ЗДА прикриває свої імперіялістичні затії. Зрештою, совєтська преса і радіо зберігають повну тайну щодо цілей приїзду Равля Кастра і висліду його розмов з совєтськими верховодами. Равль Кастро виїхав з Гавани 26 червня і об'їздив сателітські країни, оминувши західні столиці. До Москви прилетів з Праги.

● **Із двох чілійських міст** Сантіяґо і Вальпарайсо повідомляють, що там відчуто легкий землетрус, який не спричинив жертв в людях. Матеріяльні втрати не є великі, але населення настрашилося і боїться нових більших землетрусів.

ПРЕМ'ЄР АНГЛІЇ ТАВРУЄ ПОЛІТИКУ ХРУЩОВА, ЯК ВОЄННУ ЗАГРОЗУ

Лондон. — Англійський прем'єр Геролд Мекміллен заявив Хрущову, що він, Мекміллен, „просто не розуміє яка його (Хрущова) ціль" та перестеріг його, що коли Хрущов буде продовжувати свої теперішні провокаційні слова і діла, то „можемо опинитися в ситуації, з якої не зможемо видобутись". Мекміллен долучив особистого короткого листа до Хрущова до офіційної ноти, якою Англія відповіла у минулий вівторок 19 липня ц.р. на совєтську ноту з 11 ц. м. у справі американського літака RB-47, збитого Совєтами 1 липня ц.р. над морем Берінґа. Англія офіційно відкидає совєтське твердження, наче б той літак виконував розвідчу місію та летів над совєтською територією. Навпаки, Англія стверджує, що той літак виконував „законні операції" та що большевики перевели „неспровоковану атаку" проти літака. Англійська нота стверджує, що „уряд СССР несе важку відповідальність за акцію совєтського пілота, що зістрелив американський літак над міжнародними водами". Англійська нота рішуче спростовує закид большевиків, наче б американський літак переводив будь-яку „аґресивну дію". У залученому до тієї ноти листі Мекміллена таврується поведення Хрущова, почавши від зірвання конференції „на вершинах" у Парижі в половині травня ц. р. Мекміллен ще раз стверджує, що будь-які акти шпигунства є симптомами, а не причинами напруженої міжнародної ситуації і що тому вони не повинні зупиняти державних мужів у пошукуванні розв'язки актуальних міжнародних проблем. Мекміллен — пише він у своєму листі — був „розчарований" поведенням Хрущова у Парижі, але його потішало запевнення Хрущова, що після того, як „уляжеться дим", Хрущов знову шукатиме відпруження міжнародної ситуації. Тим часом — стверджує англійський прем'єр — всі дальші слова і діла Хрущова перечили тій його заяві, як також заперечують узгіднений між Хрущовим і Мекмілленом правді, що при розв'язуванні теперішньої ситуації треба виявляти терпець і вирозуміння. Як докази, що Хрущов явно заперечує тій тезі, Мекміллен наводить відкликання совєтської делеґації з міжнародної конференції роззброєння в Женеві, зістрілення американського літака RB-47 та політику у справі Конґа. Мекміллен пригадує, що Англія дала свою згоду й активну допомогу для 5-х країн із 510 мільйонами людей, що від останньої війни осягнули державну самостійність. Тому Мекміллен рішуче відкидає закид Хрущова, наче б Англія брала участь у „змові" західних держав проти самостійности Конґа. — „Якщо буде продовжуватись теперішній розвиток подій у світі — пише англійський прем'єр — то ми можемо одного дня, внаслідку фальшивого обрахунку або нещасливого випадку опинитись в ситуації, з якої не зможемо видобутись". Мекміллен з притиском доражує Хрущову завернути з свого теперішнього шляху. — Англійську ноту і свого листа до Хрущова прем'єр Мекміллен відчитав в англійській палаті громад. Лідер соціялістичної опозиції Гю Гейтскелл негайно після того заявив свою повну солідарність з отими документами. Він висловив тільки критичну думку, чи продовження летунських місій у віддалі 30-х миль від совєтського кордону не спричиняється до більшого міжнародного напруження. Як — мовляв — англійці почувались би, як би совєтські літаки літали у віддалі 30-х миль від берегів Англії. На те Мекміллен з місця відповів, що совєтські тральники з радарним вирядом пливуть недалеко англійських берегів і переловлюють секретні англійські радіо-розмови та повідомлення, проте англійці не затоплюють тих совєтських кораблів.

Бельгійці залишають столицю Конґа — Гаммершилд летить до Конґа

Об'єднані Нації — Заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй Ралф Бонч прислав відомість, що на основі порозуміння між ним і головним командантом військ ОН в Конґо генералом фон Горном з одного боку та бельгійським амбасадором з другого, бельгійські війська почали відходити з столиці Конґа Леопольдвілю і з його летовища та збіратись на визначених їм пунктах. Їхні позиції займають військо Об'єднаних Націй, які вміжчасі зросли до сили 6,000 вояків, але щораз далі збільшуються. Проголошений 72-годинний ультимат прем'єра Конґа Патріса Люмумби з погрозою викликання „на поміч" совєтських військ, якщо бельгійці не заберуться геть з Конґа, минув уже, але Люмумба, що його в цій справі здискредитував власний парлямент, не згадує більше про свою погрозу. Ралф Бонч заявив йому, що Об'єднані Нації не є установою, яка приймала б будь-чиї ультимати. Генеральний секретар ОН Даґ Гаммершилд заявив, що він в найближчу суботу полетить до Конґа. До того часу закінчаться дебати на Раді Безпеки ОН, скликані знову на вимогу Совєтського Союзу. Большевики м. ін. зажадали, щоб „негайно" від'їхали з Конґа 20 американських військових техніків, які перебувають на летовищі в Леопольдвіллі у зв'язку з прилетом і відлетом численних американських транспортних і вантажних літаків, що привозять війська Об'єднаних Націй з різних країн та харчі для населення Конґа. Тієї нахабної совєтської вимоги ніхто не бере поважно. Конґолійський парлямент здискредитував прем'єра Люмумбу в ще одній справі, бо на бурхливому засіданні в минулий вівторок відмовився затвердити рішення Люмумби — зірвати дипломатичні взаємини з Бельгією.

У СВІТІ

● **У провінції Катанґа в Конґо** противники центрального уряду прем'єра Люмумби схопили головного команданта конґійської армії, генерала Віктора Люндулю, який ще недавно був сержантом в бельгійському війську. Тиждень тому Люмумба призначив його командантом військ Конґа, що стало 30-го червня ц. р. самостійною республікою. Катанґа зірвала зв'язок з центральним урядом Конґа і проголосила власну самостійність.

● **Східньо - німецький** комуністичний лідер Вальтер Ульбріхт вистосував до команданта американських військ в Европі ген. Клайда Едельмана заклик, щоб той прибув до Східнього Берліну і провірив закиди, що їх він, Ульбріхт, зробив на адресу шпигунської діяльности, веденої ніби з західнього Берліну на терені Східньої Німеччини. Тому, що ЗДА не визнають східньо - німецького режиму, то ген. Едельман навіть не відповів Ульбріхтові.

● **Арабська Ліґа** проголосила „чорну листу" 21-х дальших західніх промислових і торговельних компаній, які торгують з Ізраїлем. На тій листі є 9 американських компаній, між ними фабрика годинників Бюлова, фабрика автомобільних оток Файрстон, автомобільна корпорація Студебекер - Паккард і ін. На „чорну листу" бойкотованих арабськими країнами поставлено теж американських фільмових артистів Джеффа Чандлера і Денні Кея за їх виступи в Ізраїлі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Куба — совєтський сателіт

Образливими словами проти американської „економічної агресії" кубинський міністер закордонних справ, Равль Роа, намагався в минулий понеділок на терені Ради Безпеки Об'єднаних Націй закрити сутню нинішню проблему не тільки Куби та кубинсько - американських взаємин, але й цілого американського континенту: що Куба, хоч не формально, але фактично стає політичним і господарським сателітом Москви. Ніякі словесні заперечення, що їх робив згаданий міністер, не всилі послабити факту, що Фідель Кастро захоплено сприйняв протекцію Совєтського Союзу над „кубинською революцією", і що вся дальша політика Куби має спиратися на надії, що погроза Москви обстріляти Америку ракетами зупинить Америку перед енерґійною акцією за оздоровлення відносин на Кубі. Після того, як ЗДА зреклися закупу 700,000 тонн кубинського цукру, вся надія Куби — на Москву і Пейпінґ. І до Гавани вже прибула комуно - китайська торговельна місія. Куба втратила на погіршенні взаємин з Америкою $45,000,000, але в наступному році ця втрата зросте до $130,000,000. Вона потребує, щоб Москва і Пейпінґ не тільки заступили З'єдинені Держави в закупі цукру та в доставах нафти, машин і предметів першої потреби, але й давали їй допомогу готівкою, потрібну для фінансування проголошених реформ, головно земельної, та оплачування надзвичайно збільшеного, внаслідок націоналізаційного процесу, державно - адміністраційного апарату і війська. Конфіскація всього американського мастку — обосічний „зиск" Куби, бо удержавлені підприємства вимагають великих готівкових вкладів.

Директор кубинського Інституту аґрарної реформи, капітан Антоніо Нунєз Хіменез, який тількищо вернувся до Гавани з довгої подорожі по східньоевропейських сателітних країнах, привіз вістку, що її радісно привітали Фідель Кастро і вся його пропаґандивна машина: що комуністичні країни обіцяли своїми грішми і техніками збудувати на Кубі 30 промислових об'єктів. Саме тепер у Москві перебуває брат Фіделя Кастра, Равль, офіційно міністер військових справ і головний командувач кубинських збройних сил, віддавна завзятий комуніст. Першим совєтським амбасадором на Кубі призначено Серґея Кудрявцева, того самого, що у 1942 році з Канади встановив шпигунську сіть у Північній Америці, якій вдалося викрасти в ЗДА атомову таємницю і яку розкрив щойно Ігор Гузенко. Кудрявцев зник з Канади, зате дістав тепер знамениту випадну базу для організування підривної і шпигунської сіті на терені ЗДА і всієї Південної Америки. Кожного дня можна сподіватися нав'язання дипломатичних взаємин між Гаваною й Пейпінґом і приїзду на Кубу комуно - китайського амбасадора.

І тому, розглядаючи ці і багато інших подібних подробиць теперішньої політичної й господарської ситуації Куби, американські коментатори твердять, що коли Фідель Кастро хоче наслідувати єгипетського Ґамаля Абделя Нассера й шахувати Захід допомогою з Москви, то він виявився поганим учнем свого далекого вчителя: бо Нассерові таки вдалося зберегти свою політичну незалежність, яку він заманіфестував виарештуванням „своїх" комуністів, а Фідель Кастро цілком узалежнився від комуністів у власному уряді, в кубинському державному банку, в керівництві своєї армії та в пресово - пропаґандивному апараті. Минулої неділі на трибуні поруч Фіделя Кастра і ін. членів уряду, що приймали дефіляду антиамериканських демонстрантів, сиділи лідери кубинських комуністів Хуан Марінелльо і редактор комуністичної газети Карльос Рафаель Родріґез.

Куба лежить за 90 миль від Флориди. Президент Айзенгавер заявив Москві: „руки геть від американського континенту". Цікаво, як довго треба буде ждати, щоб ЗДА доказали ділом, що не стерплять під своїм боком совєтського сателіта.

Комуністична розвідка й іміґранти

Зізнання колишнього військового аташе при польській амбасаді у Вашинґтоні, полк. Павла Моната, який у червні 1959 р. „вибравши свободу", залишився на правах політичного втікача у ЗДА і виступив недавно перед сенатською комісією для справ внутрішньої безпеки, важливі не так своїми ревеляціями про засяг військової розвідчої служби сателітних держав закордоном, як методами й засобами, що ними ця розвідка добивається своїх успіхів.

Виконуючи ролю тільки допоміжної аґенції чи експозитури совєтської військової розвідки і працюючи під проводом совєтських експертів у тій ділянці, військова розвідка комуністичної Польщі, як і розвідка інших сателітних держав, має своїм головним завданням збирати додаткові інформації про військовий потенціял З'єдинених Держав Америки і її союзників, зокрема держав, які входять в склад Північно-Атлантійського Пакту (НАТО). Для успішного ведення військової шпигунської роботи Польща використовує, за прикладом Совєтського Союзу, службовий апарат своїх амбасад, посольств і консулярних представництв у капіталістичних країнах. Тому головним завданням полк. Моната, як військового аташе у Вашинґтоні, було вербувати та вишколювати аґентів і збирати інформації та матеріяли про мілітарну силу ЗДА.

Потрібних для здійснення своїх шпигунськи завдань аґентів Монат, як і його попередники, розшукував з-посеред польської іміґрації у ЗДА, особливо з-поміж американців польського походження, які зв'язані сантиментом із своєю колишньою батьківщиною і мають у Польщі рідних чи близьких знайомих. Службовці польської амбасади у Вашинґтоні, чи на ділі аґенти польської військової розвідки, завербовували потрібних їм аґентів з допомогою безпосередніх „товариських" відвідин тих чи інших американських громадян, вдержування з ними дружніх взаємин, передавання їм листів від їх рідних та роблення їм інших послуг. Для вербування аґентів використовувано також поїздки американських поляків до Польщі. Видаючи їм візи, польська амбасада повідомляла водночас керівництво військової розвідки у Варшаві, яке вже із свого боку докладало всіх зусиль, щоб відповідно „опрацювати" відвідувані родини і самих відвідувачів із ЗДА, заанґажовуючи „підготованих" відвідувачів до „інформативної" роботи здебільша згодом, вже після їх повороту до ЗДА. Полк. Монат зізнавав ще й про те, що дуже помічним у вербуванні таких аґентів було постійне цензурування веденого ними листування з їхніми родинами в Польщі. Для здійснення своїх завдань керівники військової розвідки при польській комуністичній амбасаді у Вашинґтоні використовували також взаємини з комунофільськими елементами серед польських іміґрантів у ЗДА, підтримуючи їхні „проґресивні" товариства й організації і фінансуючи публіковані ними часописи, як „Ґлос Людови" в Дітройті та ін.

Висновки із зізнань Павла Моната про діяльність польської військової розвідки у ЗДА можуть бути повчальними також для українського й інших іміґраційних середовищ, зокрема для тих осіб, що, заохочені можливістю відвідати своїх рідних, стараються дістати в комуністичних амбасадах візи для виїзду до Польщі, СССР чи інших країн совєтського бльоку.

ҐЕНЕРАЦІЯ НІКСОНА І КЕННЕДІ

Перемога 43-річного сенатора Джана Ф. Кеннеді на Номінаційній Демократичній Конвенції в Лос Анджелесі 13-го липня ц. р. виявила, як пише відомий співробітник „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Рестон, що на політичну арену ЗДА виходить нова ґенерація, представниками якої є в однаковій мірі і демократ Кеннеді, і республіканець віце - президент Р. М. Ніксон.

Це рух історії, це — зміна покоління. І в цьому русі Кеннеді й Ніксон є не ворогами, але радше союзниками, сприяючи розвиткові свого народу.

Сенатор Линдон Б. Джансон, мабуть, зрозумів цей поклик історії і погодився зайняти друге місце поруч молодшого від себе Кеннеді, якого він ще так недавно називав молодиком, кажучи, що тільки сивий волос на голові дає людині право посягати по найвище в країні становище.

Дехто твердить, що цьогорічні президентські вибори — найважливіші в цьому сторіччі. Але це не зовсім правильно. Все ж таки вони є „чимось спеціяльним" саме тому, що в них змагатиметься нова ґенерація Ніксона і Кеннеді, яка виростала після першої світової війни, і яка ще не відчула великої депресії 30-ох років.

Ніксон народився в містечку Порба Міндо в Каліфорнії 9-го січня 1913-го року, а Кеннеді — в Бруклайні, в Массачусетсі 29 травня 1917 року. Наприкінці першої світової війни Ніксон мав шість років, а Кеннеді два. На початку великої депресії вони мали по 16 і 12 років, а коли почпналася друга світова війна Ніксон вже мав 26 років, закінчив правничі студії в Дюк університеті і був адвокатом у Каліфорнії, а Кеннеді мав 22 роки і закінчував студії в одному з англійських університетів.

Обидва вони брали участь у другій світовій війні, а після неї, у 1947 році ввійшли до Конгресу. В 1950 році Ніксон став членом Сенату, до якого Кеннеді увійшов на два роки пізніше, в 1952 р. Дехто злосливо говорить, що Кеннеді і Ніксон ще замолоді, щоб займати пост президента ЗДА, але безсторонній суддя мусить відкинути цей закид як неоправданий, бо чи треба більшого досвіду від того, який мають за собою люди в силі віку і в повному розквіті умових і фізичних сил, які були членами Конґресу впродовж 14-ох років.

Генерал Айзенгавер був аматором у політиці, коли входив до Білого Дому. Стівенсон двічі пробував здобути місце в Білому Домі, і придбав деякий досвід як іллінойський губернатор. У порівнянні одначе з Ніксоном і Кеннеді є інтелектуалістом-аматором в політиці.

Тим то краще було б говорити про те, що є спільним для Ніксона і Кеннеді, а не про те, що їх різнить, хоч і те правда, що вони мають різні погляди на економічні й фінансові проблеми внаслідок приналежности до різних партій. Сталося так, що політичні критики уперше в історії цієї країни набагато старші від обидвох кандидатів на мешканців Білого Дому. Але і Ніксон і Кеннеді зможуть довести, що вони краще відповідають потребам і духові нашої доби, ніж їхні старші критики.

НАШ СУЧАСНИЙ ЛЬВІВ

Останніми часами ми двічі читали на сторінках „Свободи" про сучасний наш Львів, і щоразу перед нашими очима поставала чорна картина дорогого нашому серцю княжого города, що опинився під нечуваним в нашій історії московським ярмом. Ще ніколи московський сатрап не заганявся на наші землі так далеко, як тепер. Ще ніколи не вражав так нашої національної гордости, національної амбіції, і, очевидно, не одного можуть огорнути безнадійність і чорна меляхолія.

Але чи треба впадати в песимізм? Тріюмф ворога короткий і, нема сумніву, обернеться в цілковиту його поразку. Інакше того нашестя московської дичі на наші землі не можна собі й уявити.

На доказ моїх слів хочу навести приклад, як то воно в історії буває. Тому, що такої аналогії не можна, на жаль, взяти з історії нашої землі, беру приклад поневолення нашого сусіда — поляків. До першої світової війни Варшава була майже дощенту зрусифікована. Москалі робили все, щоб знищити польськість цього міста. Але згадаймо, що воно сталося, як пропав царат, як постала і залишилася їх горстка. Варшава протягом годин опинилася в морі автохтонного населення, москалі повивтікали і залишилася їх жмінка. Варшава стала столицею Польщі і поляки приступили до усування московського намулу, усіх слідів московщини в своїй столиці. Пам'ятаємо, скільки крику було в світі з приводу знищення величезного московського собору навпроти міністерства закордонних справ, на площі маршала Пілсудського! Одне слово — Варшава, яка ще так недавно стогнала в смертельних обіймах московського сатрапа, стала чисто польським містом. І це було зовсім природне.

Хто ж з нас може сумніватися, що не буде так само і з нашим княжим Львовом. Коли до нього завітає воля — а вона не за горами, — Львів, гордий наш Львів, знову стане українським містом, а московські зайди, якщо вспіють уникнути помсти його жителів, зникнуть так, якби їх ніколи не було! Львів на одвічній українській землі, серед моря українського населення, навіки залишиться українським Львовом, культурним помостом між Сходом і Заходом, і блистітиме тією славою, що її мав за наших князів і королів.

Тож спокійно глядімо у майбутність, бо вже недалекий той час, коли про московсько - большевицьку навалу будемо згадувати, як про страшний кошмар.

О. Доброс

ЛЮБЛЮ Я...

Люблю я фарбів гру
у небі світанковім,
коли в хмарках —
передчуття зорі
і небо одяга нові обнови
там, де огнів погасли янтарі.

А кольори то тануть
наді мною,
то сяють знов, але уже нові...
Колись я плакав
од краси такої,
і сльози рос тремтіли у траві,
а я ішов, маленький
і тривожний,
в саду донецькім,
у хитанні віт...
І слухала в сльозах
билинку кожну
моя душа, розширена,
як світ...

І оживали в сяйві сонні води,
і відбивала рідна їх краса,
як дзеркало безсмертної
природи,
а симфонії світання небеса...
Дивлюсь у вись, де зорі
меркивуть знову,
ще не збиває вітер з трав
роси...
І чую я у небі світанковім
донецького дитинства голоси...

В. СОСЮРА

СУМНІ РОКОВИНИ

Рік 1920-ий завершився для України трагічним фіналом. Хоч і попередні роки нашої визвольної війни не справдили наших надій, але кожний з них мав світлі періоди, позначений був радісними надіями. Такими надіями були: проголошення Четвертого Універсалу Центральної Ради, Берестейський мир 9-го лютого 1918 р., Листопадовий Зрив у Галичині, злука українських земель 22 січня 1919 року, Чортківська офензива, і нарешті похід об'єднаних українських армій на Київ влітку 1919 року та перший Зимовий похід Армії УНР.

Вже останні місяці 1919 року, коли в трагічному Чотирикутнику Смерти згинула боєздатність геройської Галицької Армії, розвіяли дорешти наші сподівання. До того великого нещастя долучилася ще свідомість, що західні потуги бажають створити велику Польщу, як заборолo проти Німеччини.

Коли рештки армії УНР опинилися за дротами польських таборів, виглядало, що на тому війна з большевиками скінчилась. Аж ось у квітні 1920 року підписано між Польщею і У. Н. Р. Варшавську конвенцію, в якій, за ціну визнання Польщею Української Народної Республіки і допомоги у війні проти Росії, згадано тільки про обмежену значно територію У. Н. Р., без Галичини. Ця вістка була для всіх галичан приголомшуючим ударом. До того ми не вірили в успіх союзу з Польщею, знаючи протипольське наставлення широких народних мас в Україні, яке большевицька пропаґанда напевно використає.

І вже невдовзі прийшла вістка, що кіннота Будьонного прорвала польський фронт і вся армія відступає. Часописи повідомили, що большевицькі війська під командою Тухачевського прямують форсовним маршем у напрямі Варшави. Тож серед гарячого літа огорнув нас неспокій, коли большевики зблизилися до Львова і підійшли під Варшаву. До всього лиха — думали ми — прийдеться втікати на захід від терору чекістів.

Але, на щастя, до того не дійшло. Наслідком швидких перемаршів Тухачевському забракло амуніції та харчів. Рівночасно прийшли полякам з поміччю французькі відділи, а війська УНР геройчно оборонили район Замостя та примусили большевиків тримати на південному відтинку поважні сили. Большевицька офензива заломилася, і вони мусіли залишити Полісся, Волинь, частину Білоруси та Галичину.

Поляки були горді з тієї перемоги і назвали її „чудом над Вислою". Але нам, галичанам, та перемога принесла тільки неспокій і тривогу. Ніхто не вірив польським перехвалкам, що, мовляв, тепер західні потуги з поміччю польської армії зліквідують комуністичну владу і заведуть натомість демократичний режим. Одно було певне, що поляки, використовуючи свою хвилеву мілітарну перевагу, анектують великі простори українських і білоруських земель і на тому потерпить також справа Галичини.

Незабаром ці наші передбачення справдилися. Воєнна програ змусила большевиків погодитися на мир з Польщею в Ризі. Нові кордони віддавали Польщі Волинь, Полісся і частину Білоруси.

Мґр. Володимир Бучацький

Роман Голод

МІЖНАРОДНИЙ ЛАД У РОЗ'ЄДНАНОМУ СВІТІ*

Це в українському перекладі заголовок праці д-ра Богдана Галайчука, професора міжнародного права в Католицькому Університеті Арґентини в Буенос Айресі, що вийшла друком в еспанській мові. Професор Галайчук своєю студією дав значний вклад у працю, пророблену соціологами й дослідниками міжнародного права.

Вихідною точкою його праці є існуюча криза міжнародного права. Власне, немає законодатної влади, яка видала б повний кодекс, що зобов'язував би всю міжнародну спільноту, а тим більше немає міжнародної судової й виконавчої влади, що успішно обороняла б слабого від насильства сильного. А проте, наш міжнародний лад є вистачальним, щоб забезпечити Европі й обом Америкам культурний розвій та зріст добробуту народних мас у висліді міжнародної співпраці в ділянці торгівлі й комунікації, подібно як від половини минулого століття розвинувся він, забезпечуючи людство від голоду, епідемій та злочинів. Більшість поважних конфліктів полагоджується шляхом дипломатичних переговорів та „подорожей доброї волі" членів міжнародної спільноти, і, хоча міжнародний лад неспроможний виключити війни, однак він намагається, щоб війни були більш гуманні. Нині ця міжнародна машина псується, і, хоча експерти міжнародного права намагаються направити її, але суть справи в тому, що міжнародна спільнота не кермується тими самими критеріями добра і зла, леґального чи нелеґального, корисного чи шкідливого.

Існуюче міжнародне право — це твір західньої християнської цивілізації; народи Европи творять спільноту, пов'язану спільними принципами в їхньому праві, релігії, вихованні, науці.

Спільнота християнських народів об'єднана в обороні традиційних вартостей, а саме свободи й демократії, причому демократія це вартості не лише політичні, але й економічні та соціяльні. Деякі азійські народи їм допомагають, інші — ні, тому що не переймаються загрозою, яка звисає над деякими цінностями, бо для них ці цінності не мають вартости.

Чимало народів Азії й Африки емансипується й прагне до культурного розвою; з другого боку СССР змагає до світової експансії в площині культурній і політичній, бо комунізм це не лише економічний режим, але й політична філософія. Справа організації світу і його правний порядок зустрічаються з перешкодами, твореними комуністами.

Ця проблема виринула, відколи СССР з'явився як активний фактор у міжнародній спільноті, як альянт західніх демократій і член Об'єднаних Націй. В ділянці права большевики мають цілковито розбіжну інтерпретацію по цей і по той бік залізної заслони.

Проф. Галайчук розглядає справу коекзистенції з точки зору міжнародного права: 1) коекзистенція з точки зору моністичної концепції, тобто існування єдиної правної системи, яка охоплює право міжнародне і внутрішнє.

Західні держави противились визнати совєтський режим, який у 1917 р. дійшов до влади насильством, частинно з мотивів економічних, частинно з політичних і правних, однак противагою до цього була надія на можливість торгівлі з СССР. В очах західнього світу, головно французів, СССР виглядав як неоцінений союзник проти Гітлера, що прийшов був до влади в 1933 р.; СССР, пропаґуючи колективну безпеку, став альянтом західніх держав, а після другої світової війни — одним із Чотирьох Великих; щойно після розбиття Німеччини західні держави починають розуміти політику того режиму і стверджують, що вчорашній союзник являє собою не абияку загрозу для Заходу.

У 1947 р. із створенням Комінформу большевики почали холодну війну, і вже того самого року на лоні Об'єднаних Націй прийшло до зудару між західньою й совєтською концепцією права одиниці у відношенні до держави. В площині політичній СССР перебуває в офензиві, Захід — у дефензиві. Західні держави об'єдналися в НАТО, щоб змагатися за демократію, але лише своїх держав, а не за демократію на Угорщині чи в Україні.

Совєтська система поширюється загарбництвом щораз нових держав. Захід, з одного боку, шукає безпосереднього доступу до публічної опінії ізольованої за залізною заслоною, а з другого намагається перещепити в міжнародному позитивному праві свій концепт відносно людської істоти, але й тут натрапляє на спротив: большевики не хочуть обмежувати державної влади в користь одиниці.

Совєтська теорія міжнародного права паралізує працю на терені Об'єднаних Націй і затримує розвій універсального міжнародного права надуживанням права вета.

2) Коекзистенція з точки зору дуалістичної концепції: право міжнародне і право внутрішнє — це дві різні правні системи, кожна в своїй сфері незалежна (цю концепцію власне приймають Совєти). З одного боку наголошується охорону західнього способу життя, свободи й права людини, а з другого — соціяльних і економічних здобутків пролетарської революції.

Виглядає, що дві системи не можуть бути узгіднені через відсутність в існуючому праві норм відносно коекзистенції відмінних режимів, і у висліді нереальними є надії на те, що залізна заслона, в міру вільного руху осіб та інформацій під час мирної коекзистенції, буде ліквідувана. Ніхто не знає, як довго триватиме коекзистенція, бо совєтський лад чисто утилітарний і підпорядкований політиці, а з другого боку свободу західніх демократій Совєти використовують для інфільтрації комунізму.

Проф. Галайчук приходить до висновку, що коекзистенція із антидемократичною потугою, яка диспонує наймодернішою технікою аґресії, взагалі неможлива.

Міжнародне право не має однорідної бази, бо людство поділене на чотири світи: 1) західній; 2) совєтський; 3) мусульманський; 4) далекосхідній. В теперішній ситуації міжнародне право — це модус вівенді, опортуністичне і некомплектне. Ясність викладу, постійне нав'язування до підставових принципів міжнародного права та часте ілюстрування арґументів міжнародною літературою позначають студію проф. Галайчука, як знаменитий вклад до літератури міжнародного права.

У вступі автор звіряється, що мало досліджена тема цієї праці чекала кілька років на своє здійснення, і з вдячністю згадує Український Конґресовий Комітет Америки, який, заанґажовуючи його перевести правне дослідження минулого України, уможливив тим самим реалізацію його ідеї. Проф. Галайчук, що живе в країні зі слабою валютою, зумів використати доляровий гонорар від УККА на 200%, бо протягом року, посвятившись виключно науковій праці, не лише опрацював дану тему, але й використав час на студію причин існуючої кризи міжнародного права.

Первісною редакцією цієї книжки були лекції, що їх веде проф. Галайчук в Католицькому Університеті Арґентини в Буенос Айресі. Проф. Вернер Ґольдшмідт, світовий авторитет у філософії права і в міжнародному приватному праві, написав вступ до цієї книжки, у якому згадує про національність автора.

Обширна бібліографія унаглядніює, як сумлінно й різносторонньо досліджував професор Галайчук проблеми, поки прийшов до своїх висновків. Серед бібліографічного матеріялу зустрічаємо поважну кількість праць самого автора в мовах: українській, еспанській, французькій та англійській, жаль лише, що деякі з них друковані до цього часу лише у фраґментах, а інші чекають ще видавця.

* B. T. Halajczuk: *El orden internacional en un mundo desunido*; Ediciones del Atlantico, Buenos Aires, 1958, стор. 342.

Д-р Богдан Олесницький

НА СТОРОЖІ ГРОМАДСЬКОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

(Доповідь, виголошена на Ювілейному З'їзді Українських Лікарів у Торонті)

(3)

Українській пресі на еміґрації знане також неґативне становище УЛТ до рекламових оголошень лікарів і публічних подяк лікарям в часописах, тому що вони не стоять у згоді з принципами лікарської етики. Тільки з огляду на розпорошеність українського населення і брак інших засобів інформації УЛТ погоджується на оповістки наших лікарів про відкриття лікарської практики або про зміну в адресі ординації. Справа загального списка українських лікарів з їх адресами в річних календарях та альманахах все ще не знайшла схвалення провідних органів УЛТ, але існує слушний погляд, що такий відповідальний список - адресар, який вміщував би всіх практикуючих українських лікарів у ЗДА та Канаді, з одного боку був би дуже корисний для нашого громадянства, яке інколи не знає, де шукати українського лікаря, а з другого боку — з уваги на специфічні умовини — не заперечував би принципам лікарської етики.

Коли справа у святочних побажаннях наших лікарів у часописах з нагоди Різдва і Великодня, то було б побажаним, щоб вони мали зовсім приватний характер і не подавали адрес або телефонічних номерів ординації.

Наше шляхетне звання вимагає від нас глибокої гуманности і відданости для справ людей, що віддали себе в нашу опіку, — воно накладає також на нас обов'язок шанувати і респектувати високі засади і принципи професійної етики, які стоять у відкритому конфлікті з комерційним характером реклями. Зберігання принципів лікарської етики головним чином супроти професійних колеґ може бути інколи важким особистим завданням, тим більше, що відхилення від них може виникати не тільки з самої матеріяльної захланности, але буває викликане такими емоційно-психологічними факторами, як надмірна амбіція, нездорове почуття заздрости, різниця характерів та темпераментів і навіть комплекс особистої меншевартости. Буває, що непорозуміння і навіть ворожнеча між професійними колеґами виникають без їхньої вини, але як наслідок злої волі і свідомого перекручення фактів сторонніми людьми — часом навіть з побожною спонукою допомогти в публічній опінії одному лікареві через фальшиві або видумані інформації про другого. Зокрема наше еміґрантське середовище, де один одного знають і люблять один про одного щось сказати, якому не чужі національні гріхи надмірного емоціоналізму і схильности до перебільшення — так у доброму, як і в злому — є, на жаль, дуже пригожим ґрунтом, на якому виникають і ще виникатимуть непотрібні непорозуміння між поодинокими професійними колеґами — головно там, де коліщата їхньої практики зазублюються в тому самому тереңі і де з природи речі існують пацієнти, що перебігають з одної ординації до другої.

І якраз не хто інший, як УЛТ, а радше його місцеві відділи є тим місцем, де конфлікти між нашими лікарями мають бути обговорювані і полагоджувані — і де в дружній товариській атмосфері має розвиватися й міцніти співжиття, побудоване на взаємному довір'ю і особистій пошані.

Українське Лікарське Т-во в Америці і Канаді не постало припадково, як продукт громадської енерґії та амбіцій його засновників, — воно виникло і розвивається як зовнішній вияв нашої внутрішньої душевної потреби до об'єднання і спільної діяльности на засадах і традиціях, прищеплених нам нашими великими попередниками, ще там, на рідних землях. Ідейно наше Товариство є пересмником тих традицій і тих високих ідеалів професійної праці та посвяти для добра народу, якими надихані були наші лікарські організації і наші лікарі на рідних землях.

Українське Лікарське Т-во є спільним добром нашої національної спільноти. Наша приналежність до нього зовсім добровільна — ніким не вимушена і ніким не накинена, — але вона в наших умовинах доцільна й потрібна, як зовнішній вияв нашої громадської зрілости і національної солідарности. Ми повинні розуміти, що хоч права і діяльність нашої організації в еміґраційних умовинах обмежені, то все ж приналежність наша до неї і праця в ній — це для нас почесний обов'язок і привілей, які нехтувати — значить нехтувати те, що своє.

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАТИВНО-ВИДАВНИЧОГО ІНСТИТУТУ (УІВІ) В БУЕНОС АЙРЕСІ

(сдо)5-го червня відбулися річні загальні збори Українського Інформативно - Видавничого Інституту. Проводив давній кооперативний діяч інсп. Ів. Стернюк. Загальний звіт про діяльність УІВІ склав інж. Юрій Крохмалюк-Тис, який підкреслив вагу видань в чужих мовах про укр. справу, а в тому і журналу „Українія Лібре", що видає УІВІ в еспанській мові. Статті в УЛ мають тематику актуальну, спираються на документах та статистичних даних. Журнал видається не для масового читача, а для тих чужинців, які мають, чи можуть мати, провідне місце в своїй державі чи в інтернаціональних установах і організаціях. З'являться в ньому статті й чужинецьких фахівців. Проте відчувається потреба видавати ще й короткий бюлетень для преси. Мається на увазі також зорганізувати книжкові видання, спочатку бодай у формі відбиток із журналу. Виявляючи заходи московської імперіялістичної політики та пропаганди, Інститут не тільки інформує чужинців про справжній стан речей на українських землях і про дійсне обличчя московського імперіялізму, але й допомагає українцям на рідних землях, що ставлять опір русифікації, економічному поневоленню, примітивізації нашої культури, фальшуванню нашої історії. Не було б Енциклопедії НТШ та проф. Є, Онацького, Україна й досі не діждалась би своєї, хай і пофальшованої москалями енциклопедії. ються в ньому статті й чужиперший том якої недавно появився.

Юрій Тис звернув увагу на поголоски, які пускають безвідповідальні люди, ніби УІВІ установа з партійною програмою. Це, — заявив голова УІВІ, — рішуче не відповідає правді. Мета УІВІ — спільна всім українцям, і тому серед його членів знаходимо людей з різними політичними переконаннями. Очевидно, що в УІВІ нема місця для тих, що не стоять на плятформі незалежности українського народу, або які мають симпатії до комунізму, чи до Росії взагалі.

Після інж. Юрія Крохмалюка здавав звіт голова сектору зовнішніх зносин ред. Ю. Середяк, який відмітив діяльність УІВІ в арґентинській пресі, де з'явилася стаття на українські теми, що почерпали свої відомості з матеріялів УІВІ. Організовано зустрічі з деякими визначнішими чужинцями, висилано чимало листів до різних чужинецьких достойників, в яких заторкувано справи оборони українського народу від московського імперіялізму.

Про фінанси УІВІ доповів скарбник Ів. Жибак УІВІ мав у своєму розпорядженні всього 66000 пезів, — сума, що складалася з членських вкладок та з більших дотацій таких жертводавців, як д-р В. Іваницький, панове Галатьо, Ів. Григоращук, Т. Хомишин, В. Савич, Тихонів, Капшученко та ін. Також деякі організації оподаткували себе на користь УІВІ, а саме філія „Відродження" в Вероніці та філії „Просвіти" в Саранді і Берісcо, а також Український Клюб. За останній рік число членства зросло потрійно і нараховує тепер 108 членів.

Потім зложив привіт Загальним Зборам арґентинський журналіст Мартінес-Кодо, що з деякого часу постійно співпрацював з УІВІ та вмістив вже кілька цінних статтей в арґентинських часописах і журналах. Його оповідання про те як він прийшов до пізнання величезної ваги для всього світу української справи, викликали загальні оплески.

На закінчення голова УІВІ подякував чужинцям і землякам, тих всіх, що давали своє знання й співпрацю для успіху завдань УІВІ. Він згадав із чужинців особливо професорів університету Ельґеру, Кастеляна і Батістесу та журналістів Мартінеса-Кодо, Барбейта, Филероні і Фльоренса. З українських громадян він особливо згадав вікарія-делеґата о. Йосипа Галабарду, голову УНР проф. О. Онацького, голову УЦР д-ра В. Іваницького, проф. Галайчука, інж. Ю. Греха, а також Пласт та СУМ, що їх члени з великою посвятою працювали в УІВІ.

До нової управи УІВІ вибрано: голова — Юрій Тис-Крохмалюк; заступник — В. Косюк; секретар есп. мови — Ір. Липинський, секретар української мови Мих. Бойко; скарбник Ів. Жибак, другий скарбник Ос. Галатьо; члени управи — Сл. Литвин, Р. Азаркевич, Б. Дицьо.

Після Зборів відбулася доповідь арґентинського професора міжнароднього права Едварда Ельґери про конституцію гетьмана Орлика з 1710 року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Збори Відділу УККА на міста Гемтремк і Півд. Східн. Дітройт

4 червня відбулися Річні Загальні Збори Відділу УККА на міста Гемтремк і півд. сх. Дітройт в залі клюбу „Орлик" в Гемтремку при приявності численних представників заступлених у Відділі УККА організацій, членів Відділу та гостей. Збори відкрив голова Відділу інж. В. Тустанівський та передав провід Зборів вибраному предсідникові д-рові С. Горакові. Звіти голови Відділу і членів Управи виказали таку працю Відділу: Збірка Національного датку, — зібрано за діловий рік 2,115.97 дол. 2. Участь і співпраця у влаштуванні національних свят. Підкреслити слід, що старанням Відділу мейор м. Гемтремку проголошує від 4 літ за затвердженням Міської Ради проклямацію „Українського Дня" з нагоди нашого свята Державности й Соборности, з одночасним підняттям українського пропора на міськім будинку. 3. Зв'язок з чужонаціональними репрезентаційними організаціями та з членами Конґресу ЗДА у важливих справах української спільноти.

Знаменитою подією в діловому році Відділу було відсвяткування подвійного ювілею, а саме 20-ліття від заснування Централі Українського Конґресового Комітету Америки й 15-ліття від заснування Відділу УККА на м. Гемтремк і північносхідній Дітройт: Точний звіт про згадане свято поміщено в ч. 118 „Свободи". Контрольна Комісія, якої іменем промовив п. В. Барнич поставила внесення на уділення абсолюторії уступаючій Управі та висказала їй признання за переведену працю.

В дискусії над звітами Управи заторкнено справу співпраці двох Відділів УККА на терені Дітройту та подано цінні уваги щодо пляну праці для нової Управи Відділу. В дискусії над звітами забрав голос п. Василь Шанайда, один з перших засновників Відділу УККА в Дітройті. Василь Шанайда прибув до Дітройту ще в 1923 р. і знає докладно історію українського Дітройту. Він у своїх виступах завжди підкреслював значення допомоги українським скитальцям в Европі і щедрою рукою спомагав акцію ЗУАДК. В дописі з Дітройту, який появився в ч. 235 з 30 листопада 1945 року в „Свободі", в якому подано звідомлення про заснування Злученого Українського Допомогового Комітету для помочі українським скитальцям в Европі, бачимо Василя Шанайду на першому місці з поважним, як на тодішні часи, датком 100 дол. За свою відому українській громаді Дітройту жертвенність В. Шанайда одержав почесну грамоту від ЗУАДК. Вказуючи на звіт голови Відділу і фінансового референта про закінчення збірки Національного Фонду квотою 2,115;97 дол. Василь Шанайда передав уступаючій Управі ґратуляції і побажання дальших успіхів, наводячи, що праця перших піонерів громадської праці на терені Дітройту не пішла на марне. Бесідник вказав у своїй промові на заслуги перших основоположників Відділу УККА в Дітройті, а зокрема пп. Пилипа Дем'яна, першого голову Відділу, Йосифа Крупку, Гащина, п. А. Біловус і ін. Подяка і признання за працю в Дітройті зробили помітне враження на приявних на Зборах і належить мати надію, що співпраця давнішої й нової еміґрації причиниться до дальшого розвитку зорганізованого життя української спільноти в Дітройті.

Після прийняття Зборами внесення Контрольної Комісії на уділення абсолюторії уступаючій Управі, приступлено до вибору нової Управи в такому складі: голова — В. Тустанівський, заст. гол. — І. Панчак, Б. Сказків, В. Рижий, рек. секр. Филипина Стерхалюк, кореcп. секр. — М. Ласка, фін. секр. — М. Легета, члени Управи — Т. Стельмах, М. Витягловський, О. Захарків В. Ворик, д-р С. Горак. Громадський Суд: д-р Ол. Марітчак, В. Шанайда, А. Ромах.

О. М.

В Міннесоті засновано Українське Лікарське Товариство

За останні десять років Міннесота дала привітну хату для багатьох европейських лікарів, а в тому і для українців. Значна група наших лікарів добилась місць праці, вишколу, спеціялізацій, і ліценцій для практики. Група українських лікарів почала зокрема вибиватись в останніх роках, коли багато стабілізували свої практики, багато повернулось із військової служби в Армії ЗДА. Під сучасну пору на списку відомих лікарів і дентистів в Міннесоті є 26 осіб, але є дані думати, що цей список буде більший. В порівнянні із невеликою українською колонією у Міннесоті число лікарів є доволі велике.

25 червня відбулись перші організаційні збори лікарів українського походження, що на запрошення Ініціятивної Групи зібрались у Фервю Госпітал в Міннеаполісі. Хоч не всі лікарі із терену Міннесоти змогли прибути, все ж зібралась значна група. У висліді нарад та дискусій збори вирішили заснувати Українське Лікарське Товариство.

На біжучий рік вибрано Управу Товариства, до якої увійшли: д-р Михайло Данилюк — голова, д-р Семен Дорошенко і д-р Анатолій Лисий — члени. Висловлено ряд побажань щодо праці Товариства на найближчий час та доручено всім членам віднайти контакти з т. зв. „загубленими" лікарами і дентистами, що перебувають на терені Міннесоти і в українському житті із-за тих чи інших причин себе не проявляють. Відзначено професійність у праці Товариства, як базу всякої діяльности та відмічено певні форми праці в майбутньому. Після вакаційного періоду Товариство намічає розгорнути працю.

Під сучасну пору Товариство має дані, що на теренах сусідніх стейтів, як Південна й Північна Дакоти, Айова та близьких до Міннесоти теренах Висконсину є чимало українських лікарів і дентистів, що розпорошені по містах і містечках. Товариство в Міннесоті, як найбільше скупчена група, має на увазі ввійти в контакт із всіми лікарями на тих територіях і тим створити одно більше Товариство із осідком в Міннеаполісі. Це була б найдалі на Захід висунена українська лікарська організація. Лікарі і дентисти українського походження, що читають цю замітку і проживають на теренах стейтів Дакот, Айови і західнього Висконсину і які до цього часу із-за браку відомостей не були контактовані Ініціятивною Групою — проситься написати кілька слів про себе до новозаснованого Товариства на адресу: Michael Danyluk, M.D., 1518 East Lake St., Minneapolis, Minn.

М. Д.

Другий Крайовий З'їзд Спілки Визволення України в Канаді

Другий Крайовий З'зд СВУ в Канаді відбувся 4-го червня. Рано перед початком З'їзду відбулося реєстрування делеґатів, які познайомилися та створили тісну братерську атмосферу для дальшої праці. З'їзд відкрив п. Г. Подгурець, виконуючий обов'язки голови Крайової Управи Спілки Визволення України в Канаді, після чого о. протоєрей Йосип Василів прочитав молитву. Славну пам'ять поляглих членів СВУ-СУМ-у вшановано однохвилинною мовчанкою. Президію З'їзду обрано в такому складі: п. ред. О. Калиник - Самійленко — почесний голова, п. проф. С. Килимник — голова, п. проф. П. Казанівський — заступник голови, пп. Т. Феґон та В. Роснко — секретарі. П. В. Роснко прочитав протокол І-го Крайового З'їзду Спілки Визволення України в Канаді, який прийнято одноголосно. Одержано та відчитано багато привітань від українських установ і діячів.

Усно З'їзд вітали такі гості: проф. Я. Козловський — секретар Екзекутиви Відділу Комітету Українців Канади в Торонті, о. В. Дзюба з Гамілтону, ред. О. Калиник-Самійленко — голова Головної Ради Спілки Визволення України, ред. В. Коваль — керівник Політичного Відділу Головної Управи СВУ, інж. О. Кейс — ґенеральний секретар Головної Управи Спілки Визволення України, хорун. К. Мусійчук — голова Контрольної Комісії Головної Управи СВУ.

Звіти з діяльности Крайової Управи Спілки Визволення України в Канаді прочитали пп. Г. Подгурець, виконуючий обов'язки голови та В. Брух, керівник фінансового Відділу. Ось дещо з пророб-леної праці: влаштовано 59 доповідей, зорганізовано суд над націонал - комуністами-хвильовистами, видано і поширено 25,000 примірників „Листівки СВУ", надруковано працю проф. М. Гадяцького під назвою „Джерела московського комунізму".

Проф. М. Садиленко висвітлив нові ідеї для дальшої праці та розвитку Спілки Визволення України.

Ред. В. Коваль мав доповідь про „Напрямні політики СВУ" взагалі та їх реалізацію тепер та в ближчому майбутньому. Доповідач підкреслив важливість боротьби проти націонал - комуністичної пропаґанди не тільки серед української еміґрації, але й серед інших національних середовищ та висловив надію, що започаткована боротьба Спілки Визволення України проти всяких проявів цієї націонал-комуністичної ідеї вже дала добрі наслідки, а в найближчому майбутньому вона буде знищена. Проф. С. Килимник прочитав звіт Контрольної Комісії, підкресливши, що члени Крайової Управи виконували свої обов'язки справно та зразково і пропонував З'їздові уділити абсолюторію уступаючій Управі.

Нова Крайова Управа СВУ в Канаді обрана в такому складі: проф. М. Садиленко — голова, Г. Подгурець, В. Роснко, В. Брух, Т. Феґон, інж. П. Гарбер, інж. М. Дорошенко, інж. П. Роснко та Д. Горбатюк — члени.

Контрольна Комісія Крайової Управи Спілки Визволення України в Канаді: проф. С. Килимник, — голова, о. протоєрей Й. Василів — заст. голови, проф. П. Казанівський — секретар.

Під час З'їзду працювали Комісії: Мандатна, Номінаційна, Програмово-резолюційна, Молоді СВУ та Бюджетова. Всіх приявних на З'їзді було понад 50 осіб.

Ред. В. Коваль прочитав проєкт постанов і резолюцій, які після доповнень одноголосно прийнято.

Проф. С. Килимник, подякувавши всім приявним за активну та ділову участь в нарадах, закрив З'їзд.

Відспіванням національного гимну закінчено З'їзд.

Інж. П. Роснко

● 65-річний сенатор-демократ із Мишиґену Патрик Б Намара перебув операцію простати в дітройтському шпиталі, і не може брати участи в конвенції в Лос Анджелесі, бо лікар уважає, що стан здоров'я цього пацієнта на це не дозволяє. Він старатиметься про перевибір в листопаді ц. р. хоч дехто сумнівається, чи з огляду на свій стан здоров'я він зможе це зробити.

● Команда нюйоркської поліції повідомляє, що в минулому році відділ наглої потреби уділив помочі в 25,676 випадках, бо стільки разів населення Ню Йорку зверталося до поліції за допомогою. Поліцисти допомагали людям, що були отруєні газом, топилися, були затримані в зіпсованих елевейторах, хотіли топитися або скакати з дахів домів на вулицю і т.п.

● У Лондоні збудовано коштом 200.000 англ. фунтів, себто 560.000 дол., сьомиповерховий будинок, але — поки ще до нього спровадились мешканці — міська управа зажадала знищення його, щоб на тому місці збудувати великий міський гараж. Площа під отим будинком була завжди місцем для паркування авт. Ця справа викликала серед мешканців Лондону пристрасні спори.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 22-мільйонового майна організації!

Успіх „Місс Союзівки"

Ориса Мачук

Орися Мачук, теперішня „Місс Союзівка" дня 16-го червня 1960 р. закінчила фармацевтичні студії на Темпл Університеті в Филаделфії та одержала ступінь „бакалавра фармакологічних наук". Безпосередньо після закінчення студій п-на Орися Мачук дістала з Темпл Університету повідомлення, що Департамент Фармації цього ж університету запрошує її на працю в медичній школі і шпиталі, який існує при Темпл Університеті.

Досягненням нашої молодої фармацевтки треба радіти, тим більше, що Орися Мачук в часі своїх студій проявляла велику активність і серед американців на університеті і в нашому громадському житті, зокрема в українських молодечих організаціях, яких вона є членом, здебільша вже від часу свого перебування у Филаделфії. Ніщо дивного, що Орися Мачук належала до того невеличкого гуртка, з яким Учительська Громада урухомила в 1950-му році першу українознавчу школу на терені Филаделфії і була одною з перших учнів тієї школи, що закінчили її в 1956 році іспитом зрілости з відзначенням. Коли ж у минулому році відкрито вперше на Пенсилвенському Університеті курси української літератури і культури, Орися, незалежно від зовсім іншого напрямку своїх студій, вписалася одна з перших на ці курси і залишилася надалі їх учасницею. Багато часу жертвувала також для розбудови місцевої Української Студентської Громади, до якої вона належала впродовж чотирьох років своїх студій, як активний член її Управи. Беручи до уваги, що разом з тим п-на Орися Мачук була також активним членом і Українського Студентського Клюбу при Темпл Університеті, і Українського Академічного Козацтва „Чорноморе" і Українського Академічного Т-ва „Зарево" і університетського Т-ва „Лямбда Каппа Сігма Сороріті", Відділ при Темпл Університеті, а після „ґрадуації" стала також членом Филаделфійського Відділу Американських Фармацевтів, треба сподіватися, що й на майбутнє п-на Орися Мачук проявить ще більшу енергію і в своєму фаху як фармацевтка, і в нашому суспільному житті, як свідома своїх завдань громадянка. П-на Орися Мачук є також членом Українського Народного Союзу (Відділ 25) і тому українська громада сподівається на її співпрацю для добра нашої спільноти в ЗДА.

К. Ст.

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

БАНҐУ (БРАЗИЛІЯ), — СПОРТІНҐ КЛЮБ (ПОРТУГАЛІЯ) 5:1 (3:0).

Ню Йорк, 16 липня. — Бразилійські футболісти клюбу Банґу, найповажнішого претендента на першуна М. Ф. Ліґи, показалися в цих змаганнях дуже добрими стрільцями воріт. При майже рівнорядній грі в полі та однаковому числі підворітних нагод команда Банґу все таки зуміла здобути високоциферну перемогу та закріпити за собою перше місце. Ще тільки юґослави (Червона Зоря) можуть перешкодити бразилійцям стати першуном другої дивізії і може цілої М. Ф. Ліґи.

Обидві команди дали справжній концерт футболу високої кляси. Добре враження цих змагань зіпсував дещо конфлікт на грищу, коли португальці бурхливо протестували проти рішення судді — признати ворота, що їх стрілено, на їх думку, з „офсайду". В першій півгрі, закінченій вислідом 3:0 для Банґу, ворота стрілили: Зе Марія (з 20 метрів) у 25 хвилині гри, Карльос одну хвилину пізніше, та знов Зе Марія з віддалі 25 метрів у 38 хвилині. Після зміни піль португальці переважали 20 хвилин, але стрілово не дописали, бо здобули тільки одні ворота зі стрілу Мендеса у 47 хв. Заламання Спортінґ Клюбу прийшло після здобуття четвертих воріт (правдоподібно стріл з „офсайду" — Бето), коли за неспортову поведінку суддя виключив з гри португальця Гіляріо. П'яті і останні ворота здобув знов Карльос на 12 хвилин перед кінцем змагань. Суддював Крафт. Глядачів було 8,441.

Банґу, це команда зложена з дуже молодих бразилійців, уродженців Ріо де Жанейро, Сан Павльо та їх околиць. Більшість з них вихованці цього ж клюбу, які грають у ньому по 10—12 років, як н. пр. Нілтон та Зозімо. Найстарший змагун має 28 років, наймолодшими є 17-літній Адемір, та 18-літній Зе Марія. Менаджер Банґу підчеркав з гордістю, що всі його змагуни бразилійці.

В інтерв'ю з директором Спортінґ Клюбу Жоржом Алмаскі, від якого я одержав пам'яткову відзнаку клюбу, довідався я дещо цікавого: Клюб його заснований в 1906 році. Тепер він має 26,000 спомагаючих членів, та 2,800 членів - спортовців, активних у 25 ланках крім проф. футболу. Ось деякі з них: аматорський футбол, кошівка, відбиванка, пориванка, легкоатлетика, руханка, приладівка, плавання, гаківка, теніс, наколесництво, автомобільний спорт, раґбі, столова ситківка, бедмінтон, стріляння, риболовство, шахи. Річний буджет Клюбу сягає пів мільйона, з чого половина припадає на проф. футбол. В складі Клюбу крім португальців один перуанець, адин арґентинець, та два бразилійці, яких вони не вважають за чужинців, тому, що саме тепер підписано договір між Португалією та Бразилією про подвійне громадянство своїх громадян. В складі Спортінґ Клюбу бракує найкращого стрільця Фавстіно, який через довготривалу контузію не приїхав до Ню Йорку.

(в. с.)

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Конференція пам'яті Ярослава Чижа

21 травня ц. р. відбулася урочиста конференція УВАН у ЗДА, присвячена пам'яті Я. І. Чижа, який був головою двох комісій Академії: Комісії для вивчення історії української іміґрації в Америці і Комісії для вивчення історії українсько-жидівських взаємин. Конференція притягла численних гостей — українців, американців та представників організацій різних національностей в Америці.

Конференцію відкрив д-р С. Демидчук, заступник голови Комісії для вивчення історії української іміґрації в Америці, який відчитав вкладку Я. Чижа до праці Академії, як дослідника історії української іміґрації і активного організатора міжнаціональної співпраці.

Д-р Рід Люїс, директор Американської Ради для обслуги національностей доповідав: — „Праця Ярослава Чижа в Загальній Раді для Американської Єдности".

Я. Чиж стало працював у Загальній Раді для Американської Єдности від 1941 р. до смерти, а співпрацював з цією організацією від дня свого приїзду до Америки у вересні 1922 р. Д-р Люїс коротко окреслив завдання Загальної Ради, тепер перетвореної на Американську Раду для обслуги національностей, як добровільної організації, що допомагала новоприбулим іміґрантам, сприяла між національними групами Америки і співпрацювала з не-англійськими газетами у ЗДА, висилаючи їм статті, що інтерпретували різні сторони життя в Америці.

У своїй праці в Загальній Раді Я. Чиж застосував свої великі здібності ученого і журналіста. Він зібрав величезні матеріяли з історії національних груп Америки і з історії не-англійської преси. Також був знавцем сучасних відносин у національних групах і в різних громадських організаціях. Я. Чиж був автором статтей про національні групи Америки і консультував мало не всіх авторів, що писали статті й книжки на теми відносин і культур національних груп.

Д-р Ст. Ріпецький — „Життя і громадська діяльність Ярослава Чижа".

Я. І. Чиж народився в 1894 році в родині учителя і був вихований у національних традиціях. Громадську роботу почав в гімназії. Українські гімназіяльні гуртки початку 20 століття відзначалися ідейністю і відданістю демократичним ідеям. Праця в такому гуртку вплинула на формування особистости Я. Чижа.

Ст. Ріпецький зупинився на роках Першої Світової Війни й революції, зокрема на діяльности Я. Чижа, як політичного референта при штабі Українських Січових Стрільців. Коли Чиж був, як старшина австрійської армії, у Катеринославі то, за свідченнями І. Мазепи, багатьох людей врятував від розстрілу.

В 1920 році Я. Чиж став одним з організаторів Української Військової Організації, що мала мету боротися з польською окупацією. Він був серед провідників українського студентського руху у Львові і відіграв велику ролю у створенні у Львові Українського таємного університету.

Бувши у Празі, Я. Чиж очолював Організаційний комітет для Об'єднання українського студентства поза СССР. На першому з'їзді студентів у 1922 році головна доповідь була Я. Чижа. На цьому з'їзді був заснований ЦеСУС.

В 1922 році Я. Чиж виїхав до Америки і тут брав активну участь у праці організації „Оборона України". В 1924-42 р. р. був редактором газети „Народня Воля", показавши на цій праці свої журналістичні здібності. Одночасно з працею в газеті збирав матеріяли з історії іміґрації в Америці. Від 1942 р. до дня смерти працював у Загальній Раді для Американської Єдности. Помер 13 грудня 1958 року. У заповіті написав, щоб на надгробному пам'ятнику було написано української мовою: „Сотник січових стрільців". Очевидно цьому періодові своєї діяльности надавав найбільшої ваги.

Д-р Йосип Ліхтен — „Ярослав Чиж — людина і його праця".

„Може це й добре, що збори пам'яті Я. Чижа скликані не зразу після його смерти" — сказав доповідач, — „бо спершу ми були надто засмучені особистою втратою, щоб об'єктивно оцінити працю людини. Тепер ми бачимо, яка велика була втрата".

Досі не знайдено заступника Я. Чижа. Він був провідним фахівцем в галузі інторії і взаємин національних груп Америки. Він був прихильником теорії паралельних культур і знавцем культур окремих народів.

Я. Чиж працював на двох рівнях: на американському і міжнародному рівні. Як голова Комісії Академії для вивчення історії українсько-жидівських взаємин, він прагнув того, щоб об'єктивне вивчення історії призвело до зменшення непорозумінь між українським і жидівським народами.

Д-р Ліхтен висловив побажання, щоб праця цієї Комісії, в якій Чиж брав участь, успішно продовжувалася далі.

Д-р С. Демидчук — „Діяльність Ярослава Чижа, як голови Комісії для вивчення історії української іміґрації в Америці".

Ярослав Чиж, що був ініціятором заснування Комісії, знайшов горячу підтримку покійного Президента Академії, М. О. Ветухова. Перше засідання Комісії відбулось 1953 року. Комісія притягла членів що цікавилися вивченням історії української іміґрації і збирали матеріяли до цього питання. Засідання Комісії відбувалися систематично і на них були доповіді про наслідки досліджень. Першою була доповідь Чижа „Джерела до історії українських братерських організацій в Ню Йорку". На українському науковому з'їзді в Ню Йорку в грудні 1953 року Я. Чож робив доповідь „Початки української іміґрації в ЗДА". Я. Чиж студіював історію українського поселення на Алясці. За ініціятивою Я. Чижа організовано пленарну конференцію Комісії, присвячену А. Гончаренкові, на якій прочитано кілька доповідей. Комісія підготовила до друку збірник матеріялів, який стоїть у пляні видань Академії.

Л. Д.

З Осередку СУМА „Київ" в Дітройті

Наш Осередок поставив собі за завдання щороку влаштовувати спільне свячене для своїх членів та симпатиків. В цьому році таке свячене відбулося в місяці травні при вщерть виповненій залі Українського Політичного Клюбу. Дбайливо підготовлена програма реф. ЮСУМА Ф. Токарчуком та членами виховної Ради при Осередку пп. проф. Я. Яворівським та Сточанським полонила серця всіх присутніх на залі і не одному сльози радости покотилися з очей. Коли присутні слухали надзвичайно милих пісень та деклямацій наших найменших, і приглядалися по мистецьки виконаним гагілкам, то серця їх раділи.

ЮСУМА — це наша гордість, наша запорука, що українська громада тут в Америці буде збереженою.

Свято розпочалося воскреслою піснею „Христос Воскрес", а відтак п. Яремак з грек. кат. церкви св. Івана Хрестителя поблагословив та освятив приготовану просфору. Під час промови о. Яремак висловив свою подяку Управі Осередку, що вона вставила в свою програму відбувати щороку спільне свячене, збереження своєї мови та звичаїв — це збереження нації, нарід, який відцурається своєї мови та своїх звичаїв, в першу чергу релігійних, перестає бути народом. Він висловив надію, що організація, яка має таких юних членів як Осередок „Київ", має перед собою широко відкриту дорогу в майбутньому.

Потім виступив зі словом голова батьківського комітету, Ніновський, який привітав присутніх та попросив їх поділитися просфорою та іншими стравами. Щоб не протягати свята довгими привітами та промовами, п. Ніновський відчитав присутніх представників організацій і зложив за всіх подяку та привіт і для Управи Осередку і для його членства та гостей. В дальшому під гучні оплески пані О. Футала випровадила на залю в гарних українських строях юних сумівок та сумівців, які виконали кілька гарних гагілок. Подруга В. Гаховська виголосила у формі деклямації „Великодні звичаї на Україні", де під кінець вона молила Бога, щоб він допоміг нашій УПА вигнати москалів з України та щоб Україна могла знову засісти за столом з іншими вільними народами світу. Подруга Олійник продеклямувала „Христос Воскрес", а друг Івасишин „І знов весна". В дальшому слідували групові великодні деклямації та пісні, які закінчилися могутньою спільною деклямацією всіх юних сумівок і сумівців „Дзвонять Дзвони".

М. К.

В 1980 році людина літатиме на машині, порушуваній маленьким мотором

Пітсбурґ, Па. — Представник фірми „Алкоа" Джордж Е. Герман передбачає, що в 1980 році людина літатиме на „власному крилі", який буде з алюмінію і не буде більший за чашку до пиття кави. Ці „крила" будуть причеплені до плечей людини. До кінця 1970-го. року в уживанні будуть алюмінійові „повітряні авта", які заступлять теперішні авта, що їздять по землі. Ці „повітряні вози" вже тепер продукуються на малу скалю в фірмі „Куртіс-Райт", і вони в 1970 році будуть в загальному вжитку. Ці „авта в повітрі" не потребуватимуть автострад і мостів, як це є тепер. Представник Алюмінійової Компанії Америки Герман каже, що ці „повітряні авта" будуть „ковзатися" по шляхах, які навіть не будуть бруковані, і будуть „перескакувати" води і ріки дешевшим коштом, як це дістся тепер.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Діллон знайомиться у Београді з господарськими відносинами в Югославії

Београд. — Заступник державного секретаря Даґлас Діллон прибув до столиці Югославії на триденні відвідини, під час яких він знайомиться з економічними відносинами в Югославії та можливостями тісніших господарських взаємин між ЗДА і Югославією. Діллон ствердив, що хоч між ЗДА і Югославією існують основні різниці, що випливають з двох різних політичних систем, проте вони виявили добру співпрацю в ділянці торгівлі та мають спільне заінтересування в обміні людей і використуванні технічного поступу. Діллон конферував спершу з Михайлом Теодоровічем, заступником Тіта для господарських справ, та виїхав до літньої резиденції Тіта в Бріоні для конференції з Тітом і міністром закордонних справ Коцою Поповічем. Діллон зоповів, що в Загребі матиме пресову конференцію, після якої від'їде до Парижу.

Директор ФБІ Гувер звітує, що „ціллю комуністів є опанувати молодь"

Вашингтон. — Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едґар Гувер у своєму звіті Конґресовій комісії для досліду протиамериканської діяльности твердить, що світовий комунізм поставив собі за головну ціль опанувати молодь в окремих країнах. Це видко з того, що ділялося в Еспанії і в Уруґваї, а також у Сан Франсіско, де молодь демонструвала проти праці конґресової комісії, яка там на виїздній сесії вела переслухання в справі протиамериканської діяльности, і проти якої демонстрували студенти. Суддя звільнив був цих 62 студентів, заявляючи, що це „льояльні американці", хоч 58 з них підписали заяву, що діяли з власного переконання і не були підбурені ніякою пропаґандою. На думку Гувера найгірше в цьому те, що молодь не є свідома того, що вона є знаряддям в руках комуністів. Треба б виясняти студентам, щоб вони не діяли в користь комуністів, які при допомозі молоді змагають до здійснення своєї цілі — панувати над світом.

Мекміллен перестерігає англійців проти надмірного закупна товарів

Лондон. — Англійський прем'єр Герольд Мекміллен у промові перед 400 видатними особами з промислового і торговельного світу висловив стурбування з приводу англійського експорту та наставлення промислу на збут на внутрішньому ринкові. Мекміллен перестеріг своїх земляків, що стан високої коньюнктури в Англії може вірватись та що тому треба бути обережнішим у закупах. Свої заваги Мекміллен ілюстрував м. і. фактом, що в останньому місяці англійський експорт був на $28 мільйонів менший, як у трьох попередніх місяцях. Він поручав промисловцям і торговцям прикладати більше зусиль до експортування англійських товарів за кордон, при чому вказував на конечність достосування англійського експорту до теперішньої закордонної конкуренції. Мекміллен вказував м.і. на той негативний наслідок занадто великого збуту товарів на внутрішньому ринку, що англійські продуценти не всилі виготовити на час закордонні замовлення, спізняються з доставою і через те діють у користь своїх суперників на міжнародному торговельному ринкові. У минулому році Янглія експортувала товарів пересічно на суму 10 мільйонів англ. фунтів ($28 мільйонів) денно, себто вдвоє стільки, що перед останньою війною. Все ж, Мекміллен уважає, що цю цифру треба підвищити, якщо хочеться запобігти небезпеці захитання торговельного й платничого балянсу.

Не всі робітничі організації вдоволені з Кеннеді і Джансона

Вашингтон. — Не вся преса робітничих організацій є вдоволена з кандидатури Кеннеді і Джансона. Представники Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Організацій твердять що Кеннеді голосував в Конґресі за тими законопроєктами, які є прихильні робітництву. Але ті представники мовчать про кандидатуру на віце-президента сен. Линдона Б. Джансона. Орган спілки вуглекопів не є вдоволений із Кеннеді, називаючи його „холодним котом". Часопис "United Mine Workers Journal" пише, що „немає сумніву щодо бличкучости Кеннеді, але людей турбує те, що в ньому „немає тепла". Орган спілки електричних робітників „ЮЕ Ньюз" пише, що Джансон повинен працею ще в цьому Конґресі доказати, що він оправдано знайшовся на виборчому списку Демократичної партії. АФП-КІО має вирішити на зборах свого проводу, кого зорганізоване робітництво має підтримувати в цьогорічних виборах.

● Щоденник „Трібуна да Імпренза" повідомляє, що місцеві комуністи плянують бурливі демонстрації і страйк в порті для зазначення „солідарности з Кубою".

● Під час пожежі шпиталю в Ґватемалі втекло коло 50 божевільних, яких і досі не вдалося зловити. В цій пожежі згоріло більше як 200 пацієнтів на всіх 1,200, які були в шпиталі.

Посмертні Згадки

ЙОСИФ ЯВОРСКІ, член Т-ва Запорозька Січ, Відд. 388 УНСоюзу в Честер, Па. помер по довгій тяжкій недузі 5-го липня 1960 р. Покійний походив зі села Наошичі пов. Самбір, Зах. Україна. Полишив в смутку 5 синів, Івана, Стефана, Михайла, Петра, Гриня і дочку Анну з чоловіком і 4 внуками. Похорон відбувся, 9-го липня 1960 р. з похоронного заведення до укр. православн. церкви Преч. Діви Марії при участи родини, членів Т-ва і парафіян. на цвинтар Lawn-Craft. В.Н.П. — Є. Воловняк, секретарка.

АНДРІЙ МАРЦІНКО, довголітній член Б-ва св. Івана Хрестителя, Відд. ч. 409 УНСоюзу в Даннор, Па., помер по короткій та важкій недузі дня 4-го липня 1960 р. на 77-му році свого трудолюбивого життя. Покійний народився 17-го січня 1884 р. в селі Капронца на Карпатській Україні, а до ЗДА прибув перед першою світовою війною. — Працював важко як копальняний робітник. Своєю роботячістю та лагідною вдачею з'єднав собі загальну симпатію та пошану. Залишив у глибокому смутку замужні доньки Марію, Анну, Олену й Маргариту та сина Юрія. Похорон відбувся при численній участи рідних, приятелів та членів УНСоюзу в дні 7-го липня ц. р. на цвинтар св. Катерини в Москов, Па. В. И. П! — Ілля Гришко, секр.

ГОВАРД ГАЙМЕР, довголітній член Т-ва Дністер, 361 Відд. в Ню Йорку, помер 12-го липня 1960 р. в Уніон Ситі Н. Дж. на 54 році життя. Залишив в тяжкому смутку дружину Катерину з Галичинів, брата Клиренса та численну дальшу родину. Похорон відбувся дня 15 липня 1960 р. В. Н. П! — Уряд Т-ва „Дністер", 361 Відд. УНС.

ТАРЗАН, ч. 4490. Новий компаньйон.

Дівча натякнуло на романс, але Тарзан відкинув залицяння. — На жаль, джунґлі — це мій єдиний дім...

— Ну щож, — відповіла вона. — І так мусить бути добре... До побачення...

Зараз після від'їзду Бетті, заговорив до Тарзана якийсь невідомий чоловік. — Якщо ви направду знаєте джунґлю, то могли б ви з цього скористати.